

EMPERYALİST ÜLKELERİN İŞÇİLERİ SAĞA MI KAYIYOR?

8 Mayıs 2021

Yıldırım Koç

Geçen gün Almanya'dan bir arkadaş bir ileti gönderdi. Almanya'da Eylül ayında bir seçim olacağını anlattıktan sonra, emekçilerin artık sosyal demokrat veya sosyalist partilere oy vermek yerine, sağ ve hatta aşırı sağ partilere oy verdiklerini söylüyor ve Türkiye'de de böyle olduğuna ilişkin bir gözlemini aktarıyor. Almanya'da bu konu çok tartışılıyormuş.

Türkiye'deki duruma ilişkin düşüncelerimi dünkü yazımda özetlemiştim.

Peki, Almanya'daki durum ne? Diğer emperyalist ülkelerdeki durum Almanya'dan farklı mı?

Bu sorunun yanıtı ikili.

Birincisi, hangi örgüt ve çizgi, "sol", hangi örgüt ve çizgi, "sağ"? Bu soruya yanıt verirken mihenk taşı veya turnusol kağıdı ne?

İkincisi, emperyalist ülkelerin işçi sınıflarının siyasal tercihlerinin ne zaman nasıl değiştiği.

Bence "sol", sömürüye ve baskıya karşı olmak; "sağ" ise sömürüye ve baskıya karşı olmamak ve hatta (bundan yarar sağlıyorsa) sömürü ve baskıyı desteklemek. Bu kavramların dini inançla bağı olmadığı kanısındayım. Bu kavramlar 1789 Büyük Fransız Devrimi sürecinde ortaya çıktı; ancak anlayış binlerce yıl önceye kadar gidiyor.

Örneğin, Hz.Muhammed'in en yakınındaki kişilerden olan ve 653 yılında ölünceye kadar İslamiyetteki eşitlikçi anlayışı ve sade yaşamı savunan Ebuzer (Ebû Zerr-i Gıfârî), bu anlayışa göre, "solcu"dur.

Hıristiyanlığın ilk çıkışını ve dönüşümünü düşünün.

İsa, Tanrının krallığının bu dünyada olmadığını, bu dünyada yaşananların geçici olduğunu söylüyordu. Ancak Hıristiyanlığın ilk üçyüz yılında büyük baskı yaşayan Hıristiyanlar varlıklarını sürdürebilmek amacıyla ortak mülkiyetçi bir anlayış geliştirdiler. Bu zorunlu uygulamanın kaynağını İncil'de de buldular. İncil'in Elçilerin İşleri Bölümünde şöyle deniyordu: "İmanlıların tümü bir arada bulunuyor, her şeyi ortaklaşa kullanıyorlardı. Mallarını mülklerini satıyor ve bunun parasını herkese ihtiyacına göre dağıtıyorlardı."

Rosa Luxemburg, 1905 yılında yayımlanan "Sosyalizm ve Kiliseler" yazısında, Hıristiyanlığın ilk yüzyıllarında, tüketim komünizmini savunduğunu anlatmaktadır. R.Luxemburg önce İncil'den bir alıntı yapmaktadır: "Bir devenin bir dikiş iğnesinin deliğinden geçmesi, zengin bir adamın Cennet Krallığı'na girmesinden daha kolaydır." R.Luxemburg daha sonra şunları yazıyor:

Rosa Luxemburg

"Bugün 'komünizm' ile mücadele eden papazlar gerçekte ilk Hıristiyan havarilerini lanetlemektedir. Çünkü bu havariler coşkulu komünistlerden başka birşey değillerdi."

"İlk Hıristiyanlar sahip olunanların ortaklaşa olması talebini, komünizmi, savunuyorlardı. Hıristiyanların ortak mülkiyet talebi üretim araçlarına değil, tüketim araçlarına ilişkindi. Arazinin, atölyelerin ve çalışmada kullanılan aletlerin ortak mülkiyette olmasını talep etmiyorlardı; her şeyin, evlerin, giysilerin, yiyeceğin ve yaşam için en gerekli

olan üretilmiş ürünlerin kendi aralarında eşit biçimde bölüşülmesi gerektiğini savunuyorlardı. Hıristiyan komünistleri bu zenginliklerin kaynağını sorgulamamaya özen gösterdiler."

Rosa Luxemburg, ilk dönem Hıristiyanların yaşantısını o dönemdeki bir yazarın aşağıdaki gözlemleriyle aktarmaktadır: "Bunlar servete inanmazlar ve ortak mülkiyeti savunurlar ve onların arasında hiçbiri, diğerlerinden daha fazla bir şeye sahip değildir. Onların içine girmek isteyen kişi sahip olduğu serveti onların ortak mülkiyetine katmak zorundadır. Aralarında yoksulluk veya lüks olmamasının nedeni budur. Kardeşler gibi her şey herkesin mülkiyetindedir."

Kazanılan para ortak bir kasaya konuyor ve ihtiyaca göre bölüşülüyordu. Yemeklerin birlikte yenmesi de genel kuraldı. “Bu nedenle birinci ve ikinci yüzyılların Hıristiyanları komünizmin coşkulu destekçileriydi. Ancak bu komünizm çalışmaya değil, üretilmiş ürünlerin tüketimine dayanıyordu ve toplumu dönüştürmeye, insanlar arasındaki eşitsizliğe bir son vermeye ve zengini yoksuldan ayıran engelleri yıkmaya yetmedi.”

Rosa Luxemburg’un anlattığı uygulama, baskıya ve sömürüye karşı birlikteliktir ve (günümüz terminolojisini kullanacak olursak) “solculuk”tur.

Daha sonraki dönemde Hıristiyanlık sömürü ve baskı düzeninin bir parçası ve aleti haline dönüştü. Ortaklaşmacı anlayış manastırlarda devam etti ve dönem dönem ilk yüzyıllardaki Hıristiyanlığı canlandırma girişimleri olduysa da, bu çabalar başarısızlıkla sonuçlandı. Bu çabalardan birinde “cenneti yeryüzünde yaratma” çabası da açıkça ifade ediliyordu.

Max Beer, “Hıristiyanlık, Roma proletaryasının komünizmiydi” demektedir. “İsa’nın şehit edilmesini hemen izleyen yıllarda hemen hemen tümüyle Musevi proleterlerden oluşan ilk topluluklar ya komünist temelde yönetiliyordu, ya da komünistlik ideali ruhuyla.” Hıristiyan topluluklara katılan kişi tüm varlıklarını satıyor ve topluluğa bağışlıyordu. Her şeyleri ortaktı. Zenginlik ahlaksızlık olarak kabul ediliyor, servet peşinde koşanlar aşağılanıyordu. Ancak daha sonraki yüzyıllarda Hıristiyanlık devlet dini haline getirildi. Ortak mülkiyetçi anlayış bazı manastırlarda sürdüyse de, Hıristiyanların yaşantısı sınıflı topluma uygun hale getirildi.

“Solculuğu” tanımlamada mihenk taşımız, baskı ve sömürüye, insanın insanı ezmesine ve kullaştırmasına karşı çıkmaksa, emperyalist ülkelerin “sosyal demokrat” veya “sosyalist” partileri kimden yana?

Önce bir kavram netleşmesi. Gelişmiş kapitalist ülkelerde “sosyal demokrat” ve “sosyalist” kavramları birbirinin yerine kullanılır. Örneğin, sosyal demokrat partiler, Sosyalist Enternasyonel’e üyedir. Komünistler onlardan ayrıdır. Türkiye’de ise, Türk Ceza Kanununun 1991 yılı Nisan ayında yürürlükten kaldırılan ünlü 141 ve 142. maddeleri nedeniyle, komünistler kendilerini hep “sosyalist” olarak nitelendirdiler ve “sosyal demokratlar”dan ayrı olduklarını vurguladılar. Türkiye’de kendisine “sosyalist” diyenlerin çok büyük bölümü gerçekte bilimsel sosyalizmi veya Marksizmi ve komünizmi savunur.

Emperyalist ülkelerdeki “sosyal demokrat” veya “sosyalist” partiler, baskı ve sömürüye, insanın insan tarafından ezilmesine ve kullaştırılmasına karşı mıdır? Karşı mıydılar? Emperyalizme karşı mıdır? Kapitalizme karşı mıdır? Yoksa kapitalizmin kendi ülkelerinin işçileri açısından yarattığı sorunları azaltarak kapitalizmi korumaya, bu amaçla da emperyalist sömürüden yararlanmaya mı çalışmaktadırlar? NATO’ya karşı tavırları nedir?

Bu soruları artırabilirsiniz. Verilen yanıt hep aynıdır. Bu siyasal partiler emperyalizmi desteklemektedir ve kapitalizmi, kapitalizmin olumsuzluklarını azaltma yoluyla savunmaktadır.

O zaman şu soru geliyor akla: Ebuzer mi, ilk Hıristiyanlar mı solcudur; Almanya Sosyal Demokrat Partisi mi? İngiliz İşçi Partisi mi? İsveç Sosyal Demokrat Partisi mi?

Almanya Sosyal Demokrat Partisi’nin tarihi ilginçtir. 1891 yılındaki Erfurt kongresinde bilimsel sosyalizm benimsenmiştir; ancak bu parti Birinci Dünya Savaşı’nın başından itibaren, emperyalizmin ve kapitalizmin avukatlığına dönüşmüştür. Bunun nedeni de emperyalist ülkelerin işçi sınıflarının kapitalizmin mezar kazıcılığından kapitalizmin ve emperyalizmin payandalığına dönüşmesidir.

Ben Ebuzer’den, Kapodokya’da yeraltı şehirlerine sığınıp eşitlikçi bir düzen kuran ilk Hıristiyanlardan yanayım. Almanya Sosyal Demokrat Partisi ve benzerleri ise, baskı ve sömürü karşısındaki tavırları dikkate alındığında, solcu değil, sağcıdır. İşçilerin oylarının bu partiden başka bir partiye kayması, işçilerin sağcılaşması değildir.

Gelelim ikinci konuya.

Emperyalist ülkelerin işçi sınıfları sağcı mı, solcu mu? Emperyalist ülkelerin işçi sınıfları, emperyalist sömürüye karşı mı; yoksa ondan yararlandığını düşünüp bu sömürüyü destekliyor mu?

Fransız işçi sınıfı, Fransız emperyalizminin Cezayir'deki katliamlarına tepki gösterdi mi? Amerikan işçi sınıfı, Vietnam'a saldıran ve orada kimyasal ve biyolojik silahlarla katliam yapan Amerikan emperyalistlerine karşı çıktı mı? Yoksa Vietnam Savaşı'nda ölen 59 bin ve yaralanan 300 bin Amerikan askerinin çoğu Amerikan işçisi miydi? Amerikan işçilerinden kaçtı, Vietnam'a gitmeyi reddetme cesaretini gösterdi?

4 Mayıs 2021 günü kendi facebook sayfamda ve Haber2021'de yer alan "Emperyalist Ülkelerin İşçi Sınıfları: Mezar Kazıcılıktan Payandalığa" yazımda, gelişmiş kapitalist ülkelerin işçi sınıflarının kısa vadeli ekonomik çıkarlarının nasıl sömürgecilikten ve emperyalist sömürden yana olduğunu anlatmaya çalışmışım. Onları tekrarlamayayım. Ancak Marx ve Engels'in, 1858 yılından itibaren, bu dönüşümün farkında olduğuna ilişkin bazı alıntılar aktarmakla yetineyim.

Marx ve Engels 1858 yılından itibaren bu konuya eğilmeye başladılar. Bu yıllarda İngiltere'de Çartist hareketin devrimci kanadının önderlerinden Ernest Jones, işçi sınıfı ile orta sınıf reformcularının işbirliğini sağlamaya yönelik bir konferans çağrısı yaptığında, F.Engels, 7 Ekim 1858 tarihinde Marx'a yazdığı mektupta, İngiliz işçi sınıfının **burjuva proletaryaya** dönüşmesinden söz etti: "İngiliz proletaryası gerçekte giderek daha fazla burjuva oluyor; öyle ki, tüm ulusların en burjuvası olan bu ulus, gözüktüğü kadarıyla, nihai olarak, bir burjuvazinin yanı sıra bir burjuva aristokrasiye ve bir burjuva proletaryaya sahip olmayı amaçlıyor. Tüm dünyayı sömüren bir ulus için tabii ki bu belirli bir ölçüde geçerli nedenlere dayanmaktadır."

Marx, 16 Nisan 1863 tarihinde Engels'e yazdığı mektupta "İngiliz işçilerinin belirgin burjuva hastalığı" demektedir.

Engels, 12 Eylül 1882 tarihinde Kautsky'ye yazdığı mektupta da şunları belirtiyordu: "Bana, İngiliz işçilerinin sömürge politikası konusunda ne düşündüklerini soruyorsun. Ne diyeyim, genel olarak politika konusunda düşündüklerinin tam olarak aynısını: Burjuvaların düşündüğünün aynısını. Burada işçilerin bir partisi yok; yalnızca Muhafazakarlar ve Liberal-Radikaller var; ve işçiler de, İngiltere'nin dünya piyasasındaki tekelinin ve sömürgelerin sağladığı ziyafetten keyifle pay alıyorlar."

Engels, aynı mektubunda, İngiliz işçilerinin sömürgeler politikası konusunda İngiliz burjuvazisi ile aynı düşüncede olduğunu ayrıca şöyle belirtiyordu: Hindistan, Mısır ve diğer İngiliz sömürgelerinde İngiliz sermayeli işletmelerde çalışan ve İngiltere'ye geri gelen işçiler, "şovenist ve sosyal-emperyalist duyguların" yayılmasına katkıda bulunuyorlardı. Gelişmiş kapitalist ülkelerin sömürgelerdeki yatırımlarında çalışan İngiliz işçiler, yerli işçilerle kıyaslanmayacak kadar yüksek ücret alıyorlar ve büyük çoğunlukla, yerli işçilerle birlikte sermayeye karşı ortak bir tavra girmek yerine, İngiliz sermayedarlarının ve sömürgeci politikalarının yanında tavır takınıyorlardı.

Marx'ın 11 Şubat 1878 tarihinde Wilhelm Liebknecht'e yazdığı mektup, bu sürecin İngiliz işçi sınıfı üzerindeki etkisini özetlemektedir: "İngiliz işçi sınıfının ahlakı, 1848 yılından beri yaşanan çürüme döneminde, bir süreç içinde giderek daha da derin bir biçimde bozuldu ve (İngiliz işçi sınıfı, Y.K.) sonunda büyük Liberal Parti'nin, yani kapitalistlerin uşağının kuyruğu olmaktan başka bir şey olmadığı bir noktaya geldi."

Engels, *İngiltere'de İşçi Sınıfının Durumu* kitabının 1892 yılında yapılan İngilizce baskısına yazdığı önsözde, 1 Mart 1885 tarihli bir Londra gazetesinde yayımlanan "1845 ve 1885'te İngiltere" başlıklı makalesinden uzun bir bölüm aktarıyordu. Bu bölümde şu değerlendirme yer alıyordu: "İngiltere'nin endüstriyel tekel durumunun olduğu dönemde İngiliz işçi sınıfı, belirli bir ölçüde, bu tekelin yararlarından payını aldı. Bu yararlar (İngiliz işçi sınıfı, Y.K.) arasında çok eşitsiz bir biçimde dağıtıldı; ayrıcalıklı azınlık çoğunu cebine attı, ancak büyük kitle de, en azından zaman zaman geçici bir pay aldı. İşte Owenizmin ölümünden beri İngiltere'de Sosyalizmin hiç olmamasının nedeni budur. Bu tekelin parçalanmasıyla, İngiliz işçi sınıfı bu ayrıcalıklı konumunu yitirecektir; ayrıcalıklı ve önder konumdaki azınlık da istisna tutulmaksızın (İngiliz işçi sınıfı, Y.K.) kendisini genel olarak diğer ülkelerdeki işçi arkadaşlarıyla aynı düzeyde bulacaktır. Ve İngiltere'de Sosyalizmin yeniden var olacak olmasının nedeni budur."

Emperyalist ülkelerin işçi sınıfları sağa kaymıyor; zaten sağdaydılar. Siyasal tercihleri, sağcı siyasal örgütler arasında, farklı nedenlere ve emperyalist ülkelerde yaşanan sorunlara ilişkin farklı çözüm önerilerine göre zaman zaman değişiklik gösteriyor. Bugün yaşanan yeni bir olay değil.